

LAURA THOMPSON

AGATHA
CHRISTIE

Egy angol rejtély

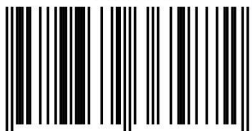
L A U R A T H O M P S O N
AGATHA
CHRISTIE
Egy angol rejtély

A világ legnépszerűbb krimiírójának élete maga is kész detektívregény. Megannyi váratlan fordulat, rejtélyes, máig felderítetlen szálak, és egy kivételes karakter a főszerepben: Agatha Christie, minden idők legolvasottabb írónője, aki könyvei eladási példányszámát tekintve felzárkózott a Biblia mögé.

Ebben az átfogó életrajzban Laura Thompson a család engedélyével először tesz közzé soha nem publikált dokumentumokat, levélrészleteket és naplóbejegyzéseket. Ezek segítségével nemcsak az életrajz eseményeit pontosítja, de megrajzolja egy, a kora társadalmi konvencióit merészen figyelmen kívül hagyó asszony alakját, és fényt derít Agatha Christie karaktereinek, regényeinek életrajzi forrásaira is.

A könyv olvasmányos, magával ragadó stílusa az író munkáit idézi, a kötetet pedig izgalmas képanyag egészíti ki, részben először publikált fotókkal a családi albumokból – **igazi csemege minden rajongónak!**

3990 Ft

9 789639 365872

HÁTTÉR KIADÓ

www.hatterkiado.hu

A mű eredeti címe:
Agatha Christie. An English Mystery

© 2007 Laura Thompson

Published by arrangement
with Headline Review
An imprint of Headline Publishing Group
All rights reserved

Fordította:
Kocsis Anikó

Szerkesztette:
Laik Eszter

A borítót tervezte:
Sigmond Viktória

Hungarian translation © Kocsis Anikó, 2009
© Háttér Kiadó, 2009

ISBN 978 963 9365 87 2

Kiadja a Háttér Kiadó
Alapítva 1987-ben
www.hatterkiado.hu
hatterkiado@hatterkiado.hu

Felelős kiadó: Káli Diána ügyvezető igazgató

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben,
Felelős vezető: Fazekas Péter vezérigazgató
Telefon: 66/887-400

Tartalom

Villa Torquay-ban	11
Az ifjú Miss Miller	51
A férj	85
A gyermek	124
A titkos ellenfél	162
Az eltűnés	201
A második férj	271
Háború	319
Az angol gyilok	370
Az utolsó évek	424
„A homlokán hivatása jegyével”	473
Agatha Christie művei	501
Jegyzetek	509
Köszönetnyilvánítás	543
Névmutató	545

Barátomnak, Vinnynek
1992–2006

A szerkesztő előszava a magyar kiadáshoz

Az eddig megjelent Agatha Christie-életrajzok közül a legrészletesebb biográfia magyar kiadását tartja kezében az olvasó.

A kötetben említett Agatha Christie-művek számos esetben több címváltozattal, több fordításban is megjelentek és hozzáférhetőek magyar nyelven. Az első kiadásokat – amelyek némelyike még a harmincas években jelent meg magyarul – a legtöbb esetben már meghaladta az idő. A szövegben a művek címét ezért a legnagyobb példányszámban megjelent, vélhetően a legközismertebb hazai kiadások alapján adjuk meg. Első szövegbeli említésük alkalmával zárójelben található az eredeti angol nyelvű címek. Magyar kiadás hiánya esetén csak azokon a helyeken adjuk meg zárójelben a magyar fordítást, ahol segíti a szöveg érthetőségét. A pontos azonosítást segíti a kötet végi bibliográfia is.

A szöveg folytonossága és következetessége érdekében az Agatha Christie-idézetek átültetését könyvünk fordítója, Kocsis Anikó végezte. Ebből fakadóan adódhatnak eltérések az olvasó által esetleg jól ismert, kedvelt Agatha Christie-művek és szereplők szavai és a jelen életrajzban idézettek között, ám ez nem változtat pontosságukon.

Az író nő versei magyarul nem jelentek meg, s mivel a verscímek átültetése, értelmezése költői feladat volna, ezeket eredeti, angol nyelvű formájukban hagytuk meg.

Kötetünkben az olvasó először találhatja meg a hazai kőszínházi Agatha Christie-ősbemutatók időpontját és helyszínét, melyek sora természetesen még bővíülhet a könyv megjelenése után.

Ahol a magyar kiadás szempontjából szükségesnek láttuk, a szöveget magyarázó lábjegyzetekkel láttuk el.

Bízunk benne, hogy a krimikirálynő e regényes életrajza legalább olyan szórakoztató olvasmány lesz régi rajongóinak, mint ahány új Agatha Christie-hívet szerez majd.

„Az emberek egyetlen dolgot nem felejtnek:
a megoldatlant. Semmi sem olyan tartós az emlékezetben,
mint a rejtély.”

John Fowles: *The Ebony Tower*

Ez az elkeseredettség azért furcsa kissé, mert Agatha akkortájt írt efféléket, amikor Stephen Glanville-lel való barátsága elmélyült.

Stephen tíz évvel volt nála fiatalabb, és 1925 óta volt Max barátja. Vérbeli entellektüel: egyiptológusként az egyetem után először a British Museumba, onnan a londoni egyetemre került. Aztán visszament Oxfordba, hajdani egyetemére, ahol diplomát szerzett. A háború idején a légügyi minisztériumban dolgozott – Whitehallban volt az irodája, és Highgate-ben lakott, közel a Lawn Road-i lakónegyedhez. A háború után Cambridge-ben lett professzor. Képességeinek és közkedveltségének tanúbizonysága, hogy ő volt az első, aki bár Oxfordban végzett, a cambridge-i King's College igazgatója lett, s erre a posztra 1954-ben még egyszer megválasztották. Sokoldalú ember volt, ugyanakkor képes a könnyedségre. Agathához hasonlóan élvezni tudta az életet.

Szemüveges, nem túl jóképű férfi létére azonnal elbájolta a nőket. Azt tartották róla, hogy „Stephen minden nőbe beleszeretett, akivel csak találkozott”. Nyilvánvalóan nem tudott ellenállni annak a csábításnak, hogy közeli barátságba keveredhet olyasvalakivel, mint Agatha, akit Stephen intelligensnek, jó humorúnak, nagyszerű embernek és legfőképpen nagyon szimpatikusnak talált. Ebben a viszonyban Agatha volt a felnőtt, a férfi pedig a boldogtalan, lelki problémákkal küzdő fél, aki támaszt keres. „Persze nem igazán felnőtt, mint te” – írta róla Agatha Maxnek. Stephen sebezhetősége azonban halványan Archie Christie-vel való kapcsolata kezdeteire emlékeztette, amikor Archie ellenállhatatlannak találta Agatha megnyugtató jelenlétét, édes hangját, kedvességét.

Agatha és Stephen azért barátkozott össze, mert mindketten magányosak voltak. A feleség, Ethel és a két lány, akiket Stephen imádott, Kanadában volt, így hát ők ketten sokat voltak együtt. 1941-ben az *Őt kismalacot* Agatha neki ajánlotta. A tengerentúlról Max áldását adta, hogy Agatha az ő régi kollégáival barátkozzon: „Milyen remek, hogy Stephen és Smithék, Sidney (és nem Sydney!) ilyen kedvesek veled!” – írta 1942 augusztusában. Valójában egyáltalán nem „kedveskedtek” vele, de Max mindig kissé atyáskodó, leereszkedő hangnemben reagált, ha Agathát akadémiai körökben látta. („Okos kis Puper!” – írta, amikor Agatha beszámolt róla, hogy állta a sarat, amikor Sidney Smithszel a szabad akaratról beszélgettek. „Szépen megfogtad...”)

1942 novemberében Agatha elment Stephen egyetemi előadására („Csak most vettem észre, hogy milyen szép a hangja” – írta

Maxnek), aztán meghívta Greenwaybe, ahonnan már költözőfélben volt. „Stephen nagyon élvezte Greenwayt” – számolt be róla Max. A két férfi rendszeres kapcsolatot tartott, noha Maxet olykor Agathának kellett noszogatnia, hogy írjon neki: „Az egyetlen ember, akivel muszáj fenntartanod a kapcsolatot, az Stephen, Max – tényleg nagyon szeret téged, és szerintem meg lesz sértve, ha nem írsz neki rendszeresen. Érzékeny ember, mindent a szívére vesz – hozzám végtelenül kedves. Mindig elmondja, amit rólad hall, meg minden veled kapcsolatos hírt is.”⁴³

Agatha és Stephen barátsága 1943-ban vált intenzívvé, amikor Stephen – ahogy Agatha fogalmazott – „kígyónyelvével” addig szisztegte körbe Agathát, hogy írjon egy, az ősi Egyiptomban játszódó regényt, míg Agatha kötélnek állt. „Lenyűgöző ötlet, de vajon képes vagyok kivitelezni?” Max azt válaszolta, hogy: „nagyon érdekes kísérletnek hangzik a dolog, és ha, ahogy mondod, Rosalind sem talált benne kivetnivalót, akkor biztosan nagyon jó lesz! Stephen, nyakam rá, nagyon lázba jött a dologtól.”⁴⁴ Meglepő lenne, ha Max tényleg ennyire könnyedén fogta volna fel az ügyet. Nyilván azt gondolta Agatháról, hogy nem fogja őt megcsalni a háta mögött – ahhoz túlságosan magabiztos volt, és persze Stephenben is bízott. Ám Glanville mégiscsak az ő barátja volt, akit Agatha kisajátított, Agatha pedig az ő felesége, akivel Glanville most közös munkára készül. Ráadásul Agatha eddig sohasem fogadott el semmiféle javaslatot a munkájával kapcsolatban, kivéve James Watts ötletét a narrátorgyilkosról *Az Ackroyd-gyilkosságban*, de az egészen más tézta volt. Az ősi Egyiptomról Agatha semmit sem tudott, tehát a könyv szükségszerűen közös munkának ígérkezett.

Amikor az *És eljő a halál...* elkészült, Max Agathának és Stephennek is írt, és általános fenntartásait fejezte ki a könyvvel kapcsolatban oly módon, ami némi zaklatottságra utalt. „Nem egészen értem – válaszolt neki Stephen –, hogy attól félsz-e, hogy a könyv írt Agatha detektívregény-szerzői létének, vagy inkább attól tartasz, hogy a régészet járatódik le azzal, hogy egy regényben illetgeti magát.” A tónus ezek után meglágyul: „Nagyon nehéz vállalkozás volt, de Agathának sikerült. Végül is nagyon ütős kis gyilkossági sztori” – de azért némi enyhe rivalizálás kiérezhető belőle.

A regény kétségtelenül Agatha egyik legjobban sikerült munkája, már csak azért is, mert a megoldás olyan kézenfekvő. E szempontból a regény helyszíne behatárolta Agatha mozgásterét: alapanyaga

egy hajdani egyiptomi földbirtokos levelezése volt – amelyet 1920-ban fedeztek fel Luxorban, és Hekanakte-iratok néven lett ismert –, és érthető módon Agatha szorosán követte a benne foglaltakat. Ám az ősi egyiptomi világ megelevenítése remekül sikerült – Agatha értette, hogyan kell megidézni a hajdani jelen időt, hogyan kell megragadni távoli kultúrák eszmei moztatórugóit, s megtalálni bennük a mához szóló üzenetet. Ez valójában az a fajta tehetség volt, amelylyel a hétköznapi tudta megragadni. Így ír például az írástudás elterjedéséről Egyiptomban: „Az író és a másoló idővel lenézte az embert, aki a földet túrja, aratja a gabonát, és tereli az állatot – ám a föld és a jószág valódi... Amikor már minden feljegyzés és papi-rusztkeercs elpusztul, a másolók szétszélednek, a földművesek akkor is dolgoznak, aratnak, és Egyiptom fennmarad.”

Talán a legérdekesebb részlet a könyvben az egyiptomi ház leírása: „Lármás, ragadozó nők! A ház tele velük, és sohasem nyugszanak, sohasem fogják be a szájukat. Folyton beszélnek, kiabálnak, közölnek mindenfélét – nem pedig csinálják!” E zárt kis közösség – feleségek, nagymama, ágyas – talján öntötte formába Agatha a saját nézeteit a nőiségről, az asszonyi lét erejéről, kicsinyes mivoltáról, rejtélyeiről. „Végére is mire jók a férfiak? Csak a gyerek miatt kellenek, és kész. De az emberi faj ereje a nőkben van.” – mondja az egyik feleség, aki mindenre vak, csak a saját gyerekeire van szeme. Ez természetesen nem Agatha nézete. Ő Renisenb figuráján keresztül nyilvánul meg, a fiatal özvegy árnyalt karakterén át, aki a szűk otthoni világon túli életet kutatja. Renisenb szeret gondolataiba merülve üldögelni, tétlenül szemlélődni, „álmos elégedettségbe merülni a férfiak távoli mormogása közepette”.

Agatha a könyv elején köszönetet mond Stephen Glanville-nek. Előzetesen e köszönő sorokat többféle, kínos igyekezettel előállított változatban elküldte Stephennek, hogy véleményezze. „Nagyon meg vagyok hatva – válaszolt Stephen –, és kissé zavarban is vagyok... Mindketten tudjuk, hogy a »multság« közös volt.” A levelet így zárja: „Nagyon büszke vagyok, hogy a javaslatom nyomán megszületett a könyved. (Ha volna címerem, akkor ezt választanám mottóul: »Agatha révén Stephenen keresztül« – a nyilvánvaló fizikai lehetetlenség dacára...)”

1943-ban ők ketten sokat találkoztak. Márciusban Agatha beszámolt Maxnek, hogy vacsorára hívta Stephent a Lawn Road-i lakásba megünnepelendő az *Őt kismalac* megjelenését. A bort Max fotográfija mellé állították, „hogy neked is szerencsét és elismerést hoz-

zon... Aztán Stephen illőképpen tósztot mondott a tiszteletedre.” Egy másik vacsorával Agatha ezt a köszönőlevélben foglalt elismerést vívta ki: „Charles Sorley-nak van egy verse – írta Stephen –, amely a homéroszi aranykort ecseteli: »És minő nagyság összejövetelükben!« Ez a sor motoszkál az agyamban – finoman, mint a kis énekesmadarak tavasi csiripelése! –, amióta eljöttem tőled péntek este... Micsoda vacsora! Micsoda vendégszeretet!” Elmesélte a barátainak is, számolt be róla Stephen, milyen remek fogásokkal szolgált Agatha, ám „úgy érzem, nem is tudom most kellőképpen kifejezni azt az emelkedett élvezetet, amelyet a vacsorát követő beszélgetés jelentett”.⁴⁵ Ez a levél egyben tanúsítja írója lelkesedő természetét is, ahogyan a júliusban íródott sorok is, amely egy Winterbrookban tett látogatáshoz kötődik. Stephen felesége és gyermekei visszatértek Kanadából Londonba, és Agatha az egész családot meghívta az otthonába. „A te vendégszereteted etalon” – írja Stephen, és méltatja Agatha személyes varázsát, hihetetlen kedvességét, toleranciáját, mindent felölelő érdeklődését, s mindehhez járul „a fizikális kényeztetés, a kényelem, a könnyedség, a környezet szépsége, a szép tárgyak kint és bent... Olyan volt az est, mint egy bankett”.⁴⁶

Novemberben Stephen elkísérte Agathát és Rosalindot a *Tíz kicsi néger* West End-i bemutatójára. Stephen azt írta utána:

Agatha kedves, a tegnap este maradandóan emlékezetes... Az egész nagyon SZÓRAKOZTATÓ volt – élveztem, hogy annyi érdekes, kellemes emberrel találkozhattam... Ám a legjobb az volt, hogy hányféleképpen láthattam Agathát: Agatha ideges (ahogy kell is, amíg vége nincs a bemutatónak), és nem csak elfogódott – még a közeli barátok körében is. Aztán Agatha, a győztes, aki ragyog, de a barátai ugyanúgy álljanak azért mellette, mert nem csak magára gondol teljes önzetlenségében. És végül, de korántsem utolsósorban, sőt – Agatha, a még mindig kissé izguló, de aki már gyönyörűen uralja önmagát, elégedett, és kiegyensúlyozottan áll a siker pillanatnyi fényében, a jövőbeni eltökélt munka tudatával...⁴⁷

Ez nem kimondottan szerelmes levél, de azért nagyon közel áll hozzá. Egy egészen más, a Max által létrehozott Mrs. Puperhez egyáltalán nem hasonlító nő képét tükrözi. Ez az Agatha sokkal vonzóbb, sokkal felnőttesebb, és valójában még sokkal természet-

sebb is. Nem meglepő a tény, hogy Stephen bevallotta egyik barátjának, szerelmes Agathába, ahogyan az sem, hogy Agatha Stephen leveleit Maxéi mellett tartotta. Maxhez⁴⁸ írott leveleiben Stephen félig komolyan szól Agathához fűződő vonzalmáról. Ami Agathát illeti, ő beszámolt Maxnek találkozásairól Stephennel, és valahányszor nyíltan szól arról, mennyire kedveli Stephent, mindig hozzászól egy Maxet ajnározó mondatot: „Most értünk vissza a *Tíz kicsi néger* bemutatójáról – persze szörnyen éreztem magam, kész kínszenvedés... De Stephen megint eljött, nagyon kedves volt, és ő meg Rosalind átsegítettek az egészen. Annyira jó lett volna, ha te is ott vagy...”

1944-ben Stephen megint kisegítette a munka frontján Agathát – ezúttal arab párbeszédekkel a *Hidden Horizon* (Rejtett horizont) című színdarabja számára. Ahogy Agatha beszámolt róla Maxnek, Stephen „nagyon szeretett volna maga is Dundeeba jönni, és kivenni a részét a jóból”. Végül is Stephen nem ment el, mert beteg édesapját kellett felügyelnie. „Mrs. G., úgy tűnik, fél az ápolónősködéstől (kényelmes álláspont!) – és hát nem is várható el egy ilyen egyszerű teremtéstől, hogy csak úgy tétlenül meg bírjon ülni valaki mellett” – írta Agatha tőle szokatlan élességgel. Aztán jött a szokásos refrén: „Ó, Max, hogy szeretnék már egy jót nevetni veled! Stephenhez sokszor fordulok – de az mégsem ugyanaz. Nincs Max... Brühühü...”⁴⁹

Ennek az évnek a végén Stephen is odaköltözött a Lawn Road-i lakónegyedbe. Agatha előre megjósolta, hogy a családja visszatérése „kissé összekuszálja majd Stephen stílusát”. Valójában krízishelyzet állt elő: Stephen elhatározta, hogy elhagyja a feleségét. Volt szeretője, de most, hogy lényegében folyton Agathánál lebzelt, az idő nagy részében boldogtalanságával és zavarodottságával traktálta barátnéját. Amikor Agatha nem volt Londonban, szenvedélyes leveleket írkált neki. Közben tartott a viszonya is említett szeretőjével (akiről Agatha szintén kritikusan nyilatkozott: „Margaret életmódja, baráti köre és háttere nem méltó Stephenhez”).⁵⁰

Ez a szituáció nagyon kínosan érintette Agathát, mert Archiehoz fűződő emlékeit kavarta fel. Szinte zaklatott hangnemben írt Maxnek: „Nem tudom kiverni a fejemből ezt a nyomorult Ethelt... Szerintem nagyon nem megfelelő feleség Stephennek – de Stephen jól ismerte őt, mielőtt elvette, tisztában lehetett a szellemi képességeivel. Nagyon rossz lehet neki tizennyolc év után azt megélni, hogy a férje már a jelenlétét sem bírja elviselni a házban.” A gyerekekre gondolva így érzett Agatha:

Nagyon szomorú lehet nekik – és igen helytelen –, hogy felborul számukra a családi élet. Stephen nagyon szeretetre méltó ember – annyira érzékeny és sebezhető sok szempontból –, és mégis, ott van benne az a fura kis kegyetlenség... Ó, drágám, az élet kegyetlen. Kegyetlen, de a legkegyetlenebb dolog az elválás... Megrémít, ha látom mások életét felbomlani. Csak mi ne, mi ne...⁵¹

Akármennyire bizonytalan volt is Agatha Maxszel szemben – a lelke mélyén azért bizonyára tudta, hogy a férje sohasem hagyná el őt –, nem tudott volna egy olyan férfival élni, mint Stephen, aki természeténél fogva meg tudta volna sebezni Agathát. Agatha sohasem bonyolódott volna viszonyba vele, még ha Stephen ezt komolyan szorgalmazta volna is. Agatha szilárd erkölcsű nő volt, aki mélyen kötődött a férjéhez, és gyanakodva tekintett a „nők kedvence” típusú férfiakra. 1944 végére Stephennel való barátsága felszínebbé vált: a férfi szeretője egyre többet időzött Stephen Lawn Road-i lakásában, és Agatha már Max érkezésére készülődött (aki azért zaklatta Stephent, hogy szerezzen neki állást a légügyi minisztériumban). Stephen újra a Mallowan házaspár családi barátja lett, és az is maradt 1956-ban bekövetkezett, korai haláláig. A *Times*-ban megjelenő hivatalos méltatást a kollégák írásai követték napokon át, akik elmondásuk szerint „egyéniségének varázsáért, nagylelkűen áradó melegéért” szerették őt.⁵² Kiegészítve még is, mint mondták: a természete készítette, hogy minél többet tegyen, adjon magából – hogy minél többet dolgozzon, társasági életet éljen, kedves legyen mindenkivel –, de éppen ez volt, amit Agatha a leginkább csodált benne. Stephen halála után Agatha azt írta a férfi lányának, Luciának, hogy Stephen „mindenkinél jobban értett az élet művészetéhez”.

A *Hétvégi gyilkosság*ban, amelyet Agatha 1944 nyarán írt, van egy figura, John Christow, aki vonzó egyéniség, tele vitalitással; a munkájának szenteli magát, és egy unalmas feleség mellett változatos szerelmi életet él. Egyszerre három nővel bonyolódik viszonyba, és egyikükkel kifejezetten jól kijön, mert ő ismeri a legjobban – és ez a szobrász Henrietta Savernake.

A *Hétvégi gyilkosság* érzelmvilága szokatlanul intenzív, és főbb szereplői különösen életteli. A szerelmi viszony szenvedélyes, meghatározó, és boldogtalan mivoltában teljesen hihető. Henrietta figurája talán a legérdekesebb nőalak a detektívregények sorában. A szerző szimpátiával kezeli, és amennyire ez lehetséges a könyvben, a tör-

ténetet az olvasó az ő szemszögéből látja. Nem azonos Agathával, de Agathának egy olyan változata, amely akár létezhett is volna, ha Agatha fenntartja érzelmi függetlenségét, és megőrzi vonzó külsejét. „Henrietta nagyon kellemes és szeretetre méltó ember” – hangzik el a könyvben. Stephen pontosan ezt gondolta Agatháról.

Agatha nagyon ritkán fordította át a valóságot közvetlenül a könyveibe, ezt ebben a műben sem tette meg. Mégis, annak a kapcsolatnak a halvány visszfényét látjuk itt, amely akkor jöhetett volna létre, ha szinte minden másként alakul.

Agatha Rosalind miatti büntudata jött elő abban a levélben, amelyben Stephen gyerekeiről lamentál – innen a kategorikus elítélés, hogy amit a férfi tesz a családjával, az nagyon rossz. A saját lánya ugyanakkor még mindig a második helyen állt az életében. Kettőjük kapcsolatát meghatározta az 1922-ben Archie-val megtett Birodalmi túra. Agatha anyja és nagyanyja mindig azt mondogatták, hogy „sose hagyj magára a férfit”, ám ő figyelmen kívül hagyta ezt a tanácsot – persze nem Rosalind miatt –, és most tudta, hogy másodszor már nem viselne el egy hasonló helyzetet. Összeházasodott Maxszel, és nem volt kétséges előtte, hogy mit kell tennie. Rosalindot a Caledoniába, majd a Benendenbe küldte (utóbbit a lány nem szeretete, bár Agatha erről mintázta a tekintélyes Meadowbank Intézetet a *Macska a galambok közöttben*). Agatha így szabadon utazhatott a férjével.

„Hol vagy?” – írta Rosalind 1931-ben. Aztán: „Örülök, hogy biztonságban megérkezted Ninivébe. Mit fogsz csinálni... ha elmész máshová, akkor írd, és közöld velem.”⁵³ Agatha tipikus levele így kezdődött: „Gondolom, már visszamentél a drága jó Benendenbe... Itt volt egy kis lövöldözés – azért nem olyan izgalmas, amilyennek hangzik, egy rablópáros akarta kifosztani a szomszéd házat.”⁵⁴ Nem túl megnyugtató olvasmány... Carlo töltötte ki az úrt, aki rendszeresen küldött neki úgynevezett Bonzo-képeslapokat,⁵⁵ és ellenőrizte, hogy Rosalind tud-e mindent Agatháról. „Asszonyom írt ma önnek, úgyhogy gondolom, hallott már az új házról” – írta 1934-ben Winterbrookra utalva. „Jövő hétvégén találkozunk, örül neki?”

1936-ban Rosalind Párizsban volt egy francia családnál, Lauriéknál, miután kikönyörögte magát két svájci panzióból is.

Ha kedves emberekkel találkozom, akkor szerintem minden
rendben lesz, ha nem, akkor nem tudom, mit fogok csinálni

[írta Rosalind a maga száraz stílusában Agathának]. Gondolom, sok jó színházat látok majd. Különben úgy érezném, hogy kidobott pénz a párizsi tartózkodásom. Add át szeretetteljes üdvözetemet Maxnek, és mondd meg, hogy ezek még mindig azt hiszik, ő az apám. Kérdezték, hogy milyen az apám, én meg mondtam, hogy magas, és olyan, mint én. Hamarosan kissé össze fognak zavarodni...⁵⁶

Ez volt az, amivel Agatha nem nagyon tudott mit kezdeni Rosalindban. Nem akarta meglátni, hogy a lánya csípősségének mélyén ott a vágy, hogy szeretne, ha nem is anyja figyelmének középpontjába, de legalább a perifériáról kicsit beljebb kerülni.

„Siess, költsd el gyorsan az összes pénzed, és gyere haza” – írta Rosalind Párizsból. „Nem tudom, milyen agyuk van az ittenieknek, annyi bolondság van a fejükben.”⁵⁷ (Madame Laurin az örületbe kergette: „Szegény asszony, ő legalább olyan rosszul érzi magát velem, mint én vele, de legalább keres rajtam egy kis pénzt” – írta Carlónak. „Tegnapelőttig nem is jött rá, hogy engem Christie-nek hívnak, a papáról meg folyton múlt időben beszél, mintha meghalt volna.”⁵⁸) Rosalind levélben érdeklődött, hogy Agatha eltölt-e „néhány napot Párizsban hazafelé jövet? Remélem, igen, mert sok ötletem van, hogy mit csinálhatnál”.⁵⁹ Agatha azonban nem ment Párizsba – ehelyett megszervezte, hogy Rosalind egy másik családhoz kerüljön Münchenbe. Májusban Rosalind írt Maxnek, és a műharagból azért kisejlenek igazi érzései is:

És hogy el ne felejtsem, mondd meg Maminak, hogy olyan de olyan egy disznó!! Éppen most kaptam levelet Carlótól, és azt mondja, hogy Mami kiadta Ashfieldet márciusig. Hogy tehette?! Ettől teljesen odavagyok. Akkor most először nem ott lesz a születésnapom. Szerintem te is ludas vagy a mindenféle „áskálódós” konferenciáiddal meg egyebeiddel. Utállak titeket, de majdcsak túljutok a dolgon valahogy.

Azt is mondd meg Maminak, hogy a baronesse-nél volt egy jó kis teaparti. A baronesse nagyon aranyos volt, elmondta mindenkinek, hogy a Mami milyen csodás: *l'intelligence rayonne d'elle* (nem igaz!)... Ne kóvályogjatok egész júniusban a világ végén! Jusson eszedbe, hogy van egy mostohalányod, aki ide van bezárva, a Városba, és hógutát fog kapni.

„Bridzsező öreg hölgy” stílusban
az *Egérfogó* 1957-es partiján

ALAMY

Ezt a remek portrét John
Hedgecoe készítette 1969-ben

JOHN HEDGECOE/TOPFOTO

BETTMAN/CORBIS

AFP/GETTY IMAGES

Agatha az élete vége felé és
fénykorában (*középen*)

HULTON-DEUTSCH COLLECTION/CORBIS

Kiadója előtt a St. James's
Place-en. Agatha a 80.
születésnapja megünneplésére
rendezett partin vett részt